

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Карпачової Ольги Володимирівни
«Організаційні та методичні аспекти формування робочих документів
аудитора» (Львів, 2023. 384 с.), подану на здобуття ступеня доктора
філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за
спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»**

1. Актуальність дисертаційної роботи.

Проведення аудиторської перевірки та її результати мають бути документально оформлені. Належна організація аудиту, забезпечення можливості контролю роботи аудитора, поліпшення її якості вимагають глибокого дослідження цієї проблеми. Важливість питання, що розглядається, пов'язане з низкою інших причин. Значні труднощі пов'язані з відсутністю не тільки в Україні, а й за кордоном єдиних загальноприйнятих стандартів ведення аудиторських документів, їх складу, форми, структури та змісту.

Документування аудиту та наявність робочих документів дозволяє підтвердити те, що аудиторські процедури дійсно проводилися, а відсутність робочих документів може бути однією з підстав для звинувачення аудитора в складанні аудиторського висновку без проведення перевірки, що може спричинити виключення з Реєстру. Робочі документи аудитора допомагають планувати, організувати і оптимізувати процес проведення аудиту, а також здійснювати внутрішній та зовнішній контроль за аудиторською перевіркою

В Україні проблема ускладнюється відсутністю в аудиторів достатнього досвіду складання документів під час перевірки підприємств з урахуванням конкретних умов їхньої діяльності,

Робочі документи повинні відображати інформацію з питань, що підлягають перевірці: методики проведеного аудиту; проведених під час перевірки тестів; зроблених аудитором висновків та прийнятих рішень і рекомендацій

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри.

Дисертаційне дослідження виконане на кафедрі облікових технологій і оподаткування Львівського національного університету імені Івана Франка та є складовою частиною її науково-дослідної роботи в межах теми «Обліково-

аналітичне і контрольне забезпечення системи бізнес комунікацій» (номер державної реєстрації 0121U109219), а також в межах теми «Обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0121U114604) кафедри обліку і аудиту Львівського національного університету імені Івана Франка

3. Оцінка змісту дисертації та її оформлення.

Дисертаційна робота Карпачової О.В. оформлена згідно до нових вимог, передбачених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 384 сторінки, з яких основний зміст викладено на 200 сторінках. Дисертація містить анотацію, перелік умовних позначень, 44 таблиці і 20 рисунків. Список використаних джерел містить 140 найменувань на 14 сторінках. У дисертації вміщено 12 додатків на 170 сторінках

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їхня достовірність.

Ознайомлення з дисертаційною роботою дає підставу стверджувати про достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що в ній містяться. Зміст дисертаційної роботи охоплює всі ключові аспекти теми. Отримані результати підтверджуються широким використанням публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів за темою дослідження, аналізом нормативно-правової бази.

Усі результати, наукові положення і висновки дисертаційної роботи побудовані на матеріалах власних досліджень. Їхня достовірність визначається достатнім у кількісному відношенні діапазоном досліджень, застосуванням для вирішення поставлених задач найсучаснішого і надзвичайно широкого спектру сучасних наукових методів, а також методів класифікації, теоретичного узагальнення, спостереження, аналогії, моделювання. Для визначення сучасного стану аудиторської документації було застосовано методи статичного спостереження, групування, аналіз та синтез.

У роботі наведено 18 висновків, які відповідають отриманим результатам.

5. Новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій.

Вперше розроблено робочий документ «Аналіз розкриття інформації про вплив російської агресії на діяльність підприємства». Його представлено у вигляді контрольного листа, в якому документується результат аналізу розкриття інформації про отримані внаслідок російської агресії збитки

Аудиторське підтвердження розкриття такої інформації є актуальною для українських та міжнародних користувачів фінансової звітності, а також є одним з основних питань при плануванні аудиту;

- розроблені та впроваджені удосконалені форми робочих документів для проведення аудиту підприємств, що складають звітність відповідно до вимог міжнародних стандартів.
- вдосконалені джерела інформації для формування робочих документів та проведення альтернативних процедур при обмеженні аудиту: skype, Zoom, Teams, соціальні месенджери;
- обґрунтовано оформлення робочих документів в системі Ms Excel, як оптимального ресурсного інструменту оформлення документування аудиту на всіх його етапах тощо

6. Теоретичне та практичне значення отриманих результатів дослідження.

Вдосконалено методичний підхід до формування робочих документів для зовнішніх та внутрішніх аудиторів при аудиті підприємств, що складають фінансову звітність за МСФЗ, що відкриває можливості для вдосконалення роботи аудиторів та підвищення її якості.

Запропоновано дисертантом оригінальний шаблон документування результатів двох видів аналізу: аналіз коефіцієнтів та аналіз здатності управління ризиками підприємством, що є обов'язковим для аудиту фінансової звітності, складеної за МСФЗ

Обґрунтовано методичний підхід до формування робочого документу при отриманні розуміння підприємства, який представлено у вигляді контрольного питання, до якого включено питання аналізу наслідків для підприємства пандемії COVID-19 та російської агресії

7. Повнота викладу результатів дисертації та наукових положень в опублікованих працях.

Автором дисертаційної роботи самостійно проведений аналіз наукової літератури, виконана основна частина дисертаційної роботи і статистична обробка даних. Планування роботи, аналіз та обговорення отриманого матеріалу, приготування рукописів статей проводилося з науковим керівником д.е.н., проф. Любенком А.М.

За результатами дослідження опубліковано 20 наукових праць загальним обсягом 27,15 друк. арк. (самостійно та у співавторстві), з яких: 7 статей – у збірнику наукових праць загальним обсягом 4,06 друк. арк.; 1 посібник – баз загальним обсягом 15,0 друк. арк.; 1 патент на авторське право на збірник лекцій науково-практичного характеру загальним обсягом 7,0 друк. арк.; 11 тез

доповідей міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій загальним обсягом 1,082 друк. арк.

Висновки дисертації органічно впливають з матеріалів наукового дослідження та адекватно відображають його результати, є науково обґрунтованими, логічними, такими, що мають об'єктивне підґрунтя та відображають наукову новизну і практичну значущість роботи.

8. Дотримання академічної доброчесності.

Всі дослідження, представлені у дисертаційній роботі, було виконано особисто або за безпосередньої участі здобувача.

Здійснені посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

Дотримані норми законодавства про авторське право і суміжні права.

Надана достовірна інформація про результати власної наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

9. Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи.

Оцінюючи позитивно виконану роботу, хотілося б відзначити ряд дискусійних моментів: Робота набула б більш повного змісту за умов більш детального аналізу ефективності менеджменту персоналу, який базується на економічній та соціальній ефективності, що відображає взаємообумовленість витрат

1. На рис. 1.3. Оформлення робочого документа при порівнянні даних можна було би розширити діапазон дослідження хоча би до трьох років.
2. Робота набула б більш повного змісту за умов наведення у другому розділі більш повної фактографічної інформації щодо форм аудиторської документації та збільшення аналітичних показників за різні періоди.
3. Пріоритети аналітичних процедур, які використовуються, визначені автором на підставі опитування менеджменту аудиторських фірм. Вважаємо, що ці дослідження потребують оцінки їх репрезентативності.
4. Робота значно виграла, якщо б автор більше уваги приділив аналітичній інформації у додатках до дисертаційної роботи, а тільки їх формі.
5. В дисертаційній роботі мають місце деякі редакційні погрешності.

Висловлені зауваження не знижують загальної високої оцінки дисертаційної роботи. Вона є оригінальним, самостійним дослідженням з актуальної проблеми формування аудиторської документації, особливо в умовах збройної агресії.

10. Висновок.

Вважаю, що дисертаційна робота Карпачової О.В. «Організаційні та методичні аспекти формування робочих документів аудитора» за актуальністю досліджуваної проблеми, високим методичним рівнем виконання, науковою новизною та практичним значенням отриманих результатів є самостійним завершеним науковим дослідженням та відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), та вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Карпачова Ольга Володимирівна – за результатами публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 071 «Облік та оподаткування».

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри доцент кафедри обліку,
аналізу і контролю Львівського національного
університету імені Івана Франка

Світлана ГОНЧАРУК